

ΓΕΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΕΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΝΑ ΛΑΓΟΥΔΑΚΗ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΡΑΔΗ

Σαν επιστήμονες έχουμε γνώση των επικρεμμένων κινδύνων και γι' αυτό μια ειδική ευθύνη να κάνουμε γνωστούς αυτούς τους κινδύνους. Φρονούμε ότι είναι επιτακτική η ανάληψη άμεσας δράσης για τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας για τη διακοπή των δοκιμών όλων των πυρηνικών όπλων.

*Έχει μέλλον ο άνθρωπος;
Μπέρτραντ Ράσελ*

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

Η επιτυχία έρχεται πιο κοντά!

Γραμμή επικοινωνίας με αστική χρέωση

801 200 0 500
poukamisas.gr

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ

- ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ • ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
- ΑΓ. Ι. ΡΕΝΤΗΣ • ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΡΗΤΗΣ
- ΑΙΓΑΛΕΩ • ΑΜΦΙΑΛΗ • ΓΑΛΑΤΣΙ • ΓΛΥΦΑΔΑ
- ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ • ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
- ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ • ΚΑΛΛΙΘΕΑ • ΚΟΖΑΝΗ
- ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ • ΚΥΨΕΛΗ • ΛΑΡΙΣΑ
- ΜΑΚΡΥ ΓΙΑΛΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ • ΜΕΓΑΡΑ
- ΜΟΣΧΑΤΟ • ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ • ΝΙΚΑΙΑ
- ΠΕΙΡΑΙΑΣ • ΠΕΡΑΜΑ • ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ FRANCHISE

Σωτήρος & Αθικβιάδου 132, Πειραιάς
Τηλ.: 210 4112507, e-mail: info@poukamisas.gr

ΚΕΙΜΕΝΟ

Προϋπόθεση της βιοηθικής η γνώση

Στην αρχή του εικοστού αιώνα, η παρουσία των επιστημονικών επιτευγμάτων στα έντυπα ευρείας κυκλοφορίας διαμόρφωσε μια συναινετική σχέση ανάμεσα στον αναγνώστη και τον συντάκτη αυτών: ο αναγνώστης αποκόμιζε από το έντυπο ό,τι ήδη επιθυμούσε και, βεβαίως, συνέχιζε να επιθυμεί ό,τι ακριβώς αποκόμιζε. Αυτή η σχέση συντηρούσε την ήδη διαμορφωμένη εικόνα του αναγνώστη για τον επιστήμονα, το επάγγελμά του, για την επιστημονική έρευνα, για τη γνώση. Καθώς, όμως, η επιστήμη προόδευε, το ευρύ κοινό διατηρούσε σχεδόν αμετάβλητες τις δικές του απόψεις γι' αυτήν, αδυνατώντας να αντιληφθεί τι ακριβώς εννοούσαν οι «σκοτεινές» θεωρίες, που είχαν αρχίσει να δημοσιεύονται. Έτσι, όταν οι New York Times προειδοποιούσαν το 1919 ότι η αδυναμία των πολιτών να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις των φυσικών επιστημών συνιστά κίνδυνο και για την ίδια τη δημοκρατία σχεδόν κανείς δεν ανησύχησε. [...]

Στα μεταπολεμικά χρόνια, παρά τη θεαματική ανάπτυξη των φυσικών επιστημών, η κατάσταση που είχε διαμορφωθεί προπολεμικά δεν φαίνεται να βελτιώθηκε. Αντιθέτως, με δεδομένη ακριβώς αυτή την επιστημονική ανάπτυξη και τη στασιμότητα του ευρύτερου ενδιαφέροντος γι' αυτήν, το χάσμα ανάμεσα στους ειδικούς και στους πολίτες διευρύνθηκε. Εκπνέοντας μάλιστα ο εικοστός αιώνας, δεν μας κληροδότησε απλώς την αδυναμία των πολλών να προσεγγίσουν τα υψηλά διανοητικά επιτεύγματα των ολίγων. Κατά τα τελευταία δεκαπέντε του χρόνια, βρεθήκαμε όλοι για πρώτη φορά αντιμέτωποι με ηθικά διλήμματα και αδιέξοδα, που οφείλονταν στην αδυναμία μας να αξιοποιήσουμε πολιτισμικά τα γνωστικά επιτεύγματα. Η αμηχανία μας εντοπίστηκε κυρίως σε θέματα τεκνοποίησης, θεραπευτικής πρακτικής και, πιο πρόσφατα, στην ενδεχόμενη παρέμβασή μας στο υλικό της γενετικής μας κληρονομιάς. Με μια λέξη, η ηθική μας δυσχέρεια εντοπίστηκε στην ανεπάρκειά μας να εντάξουμε πολιτισμικά τα γνωστικά μας επιτεύγματα στον τομέα της έμβιας ύλης. Έτσι, συνοψίσαμε την αδυναμία μας αυτή σε έναν όρο, τη βιοηθική, και καλούμαστε με την ανάπτυξη αυτής να άρουμε το γενικότερο ηθικό μας αδιέξοδο.

Αναμφίβολα, επείγει η συγκρότηση ενός νομικού πλαισίου που θα εποπτεύει τις εφαρμογές των αποτελεσμάτων της βιολογικής και ιατρικής έρευνας. Συγκεκριμένα, οι πολίτες πρέπει να αισθάνονται ότι το κράτος ρυθμίζει νομοθετικά την αντιμετώπιση της κερδοσκοπίας, την ευθύνη των ερευνητών, τον σεβασμό της ατομικής αξιοπρέπειας και, βεβαίως, σε συνέχεια της επιστημονικής έρευνας.

Δεν πρέπει, ωστόσο, να μας διαφεύγει το ουσιαστικό, ότι δηλαδή η βιοηθική, ως ηθική, αφορά το σύνολο της πολιτισμικής μας συμπεριφοράς. Το γενικότερο αυτό χαρακτηριστικό της ηθικής είναι γνωστό. Το νέο που κομίζει η βιοηθική, ως όρος, αφορά τον κατηγορηματικό τρόπο αλληλεξάρτησης της ηθικής με τη γνώση. Καθώς λοιπόν η βιοηθική προβάλλει την άρρηκτη σχέση ανάμεσα στην ηθική και τη γνώση, η διάδοση της επιστημονικής γνώσης καθίσταται καίρια. Μέσα λοιπόν από τα καθημερινά τους αναγνώσματα οι πολίτες πρέπει να προσεγγίσουν τη σφαιρικότητα της βιοηθικής, ώστε να μην εγκλωβίζονται στην απόλυτη εξουσία της αλαζονικής πεποίθησης των ειδικών.

Η δυνατότητα επιστημονικής απλοποίησης παραμένει συζητήσιμη. Οι πολίτες, ωστόσο, των σύγχρονων κοινωνιών που αντιλαμβάνονται την ανάγκη για εξοικείωση με τα μυστικά της επιστήμης, που δεν δέχονται τη δήθεν ταύτιση εξουσίας και γνώσης, που αναγνωρίζουν τον απελευθερω-

τικό ρόλο της επιστήμης, θα διεκδικήσουν το δικαίωμά τους να ενημερώνονται για τα επιτεύγματά της. Η γνώση προϋποτίθεται πάντα της κριτικής.

(Κείμενο του Θ. Κρητικού, φυσικού, ιστορικού των επιστημών στην εφημερίδα *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 10.12.2000, συντομευμένο και διασκευασμένο)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Εκπνέοντας μάλιστα ο εικοστός αιώνας ... της έμβιας ύλης (§2): Να δικαιολογήσετε την επιλογή του α' πληθυντικού προσώπου από το συντάκτη σε αυτό το χωρίο.

Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου από το συντάκτη στο συγκεκριμένο χωρίο εξυπηρετεί την πρόθεσή του να συμπεριλάβει και τον εαυτό του μαζί με τους αναγνώστες και τους άλλους συνανθρώπους του στην ψυχική κατάσταση που καταγράφει. Συγκεκριμένα, αισθάνεται την ανάγκη να διατυπώσει και αυτός μαζί με τους συνανθρώπους του την ίδια αγωνία και την ίδια αμηχανία μπροστά στην αδυναμία κατανόησης των επιστημονικών εξελίξεων του τέλους του εικοστού αιώνα καθώς και μπροστά στα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν από αυτές. Δε λείπει, βέβαια, και η πρόθεση δημιουργίας οικειότητας με τους αναγνώστες και αμεσότητας στη μετάδοση του μηνύματος.

2. Οι ακόλουθες λέξεις και φράσεις χαρακτηρίζουν επίσημο ύφος λόγου. Να αποδώσετε με ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο τις υπογραμμισμένες λέξεις:

- ο αναγνώστης αποκόμιζε από το έντυπο (§1)
- το ευρύ κοινό διατηρούσε σχεδόν αμετάβλητες τις δικές του απόψεις (§1)
- με την ανάπτυξη αυτής να άρουμε το γενικότερο ηθικό μας αδιέξοδο (§2)
- Το νέο που κομίζει η βιοηθική (§4)

Ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο

- ο αναγνώστης έπαιρνε από το έντυπο
- το ευρύ κοινό διατηρούσε σχεδόν ίδιες τις δικές του απόψεις
- με την ανάπτυξη αυτής να ξεπεράσουμε το γενικότερο ηθικό μας αδιέξοδο
- Το νέο που φέρνει η βιοηθική

3. Στο κείμενο που διαβάσατε διατυπώνεται η άποψη ότι ένα από τα προβλήματα που προκύπτουν λόγω της αλματώδους ανάπτυξης των φυσικών, κυρίως, επιστημών είναι η αδυναμία κατανόησης των επιτευγμάτων τους από τους πολίτες και της πολιτισμικής τους αξιοποίησης από αυτούς. Σε ομιλία που θα εκφωνήσετε σε εκδήλωση του σχολείου σας να αναφέρετε περιπτώσεις κατά τις οποίες η επιστημονική γνώση λειτουργεί ενάντια στις ανθρωπιστικές αξίες και το όφελος της ανθρωπότητας. Επίσης, αναφέρετε τα εφόδια, επιστημονικά και ηθικά, που πρέπει να έχουν οι επιστήμονες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της σύγχρονης εποχής (500-600 λέξεις).

Προσφώνηση (ενδεικτικά):

Αγαπητές συμμαθήτριες, αγαπητοί συμμαθητές, κυρίες και κύριοι

Πρόλογος

■ Αναγνώριση της σημαντική συμβολής των επιστημόνων στην πρόοδο και την ευημερία της ανθρωπότητας. Εντούτοις, δεν λείπουν και περιπτώσεις κατά τις οποίες οι επιστήμονες λειτουργούν ενάντια στον άνθρωπο και τις ανθρωπιστικές αξίες.

Ενδεικτικές περιπτώσεις

■ Έρευνες φυσικών / θετικών επιστημών χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή όπλων, συμβατικών ή πυρηνικών, συντελώντας στην απώλεια εκατομμυρίων ανθρώπινων ζωών και εξακολουθούν ακόμα και στη σύγχρονη εποχή να παρέχουν τεχνογνωσία για την τελειοποίηση μέσων μαζικού αφανισμού.

■ Πολλοί επιστήμονες, ιδίως θεωρητικών επιστημών (ιστορικοί, κοινωνιολόγοι, ανθρωπολόγοι, γλωσσολόγοι), στήριξαν με τις εργασίες τους απολυταρχικά και ολοκληρωτικά καθεστώτα, δικαίωσαν την απάνθρωπη δράση τους και συνέβαλαν στη διαιώνιση της εξουσίας τους.

■ Σε πολλές περιπτώσεις επιστήμονες διάφορων ειδικοτήτων παραμένουν αδρανείς απέναντι σε φαινόμενα πολύμορφης παραβίασης ανθρώπινων δικαιωμάτων.

■ Συχνά, η επιστήμη και η τεχνολογία χρησιμοποιούνται από τα προηγμένα κράτη για την κατάκτηση της παγκόσμιας ηγεμονίας, τη διεύρυνση των ανισοτήτων ανάμεσα στους προηγμένους και τους λιγότερο ανεπτυγμένους λαούς.

■ Η υπέρμετρη και αλόγιστη τεχνολογική ανάπτυξη οδήγησε στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος και στη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας, με συνέπεια να απειλείται η ανθρώπινη ζωή και κάθε άλλη μορφή ζωής στον πλανήτη.

■ Η άκρατη εμπορευματοποίηση της επιστήμης και η αντιμετώπισή της αποκλειστικά ως μέσον πλουτισμού: η εκμετάλλευση της ανθρώπινης ανάγκης, της αγωνίας και του πόνου από ορισμένους επιστήμονες, που λειτουργούν παραβιάζοντας ηθικές αξίες και επιστημονική δεοντολογία (π.χ. ιατρικά πειράματα φαρμακοβιομηχανιών).

■ Σε πολλές περιπτώσεις επιστήμονες διάφορων ειδικοτήτων παραμένουν αδρανείς απέναντι σε φαινόμενα πολύμορφης παραβίασης ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Τα επιστημονικά εφόδια του επιστήμονα

■ Άσπρη επιστημονική κατάρτιση – άριστη γνώση του επιστημονικού κλάδου στον οποίο κάθε επιστήμονας

ειδικεύεται.

■ Ορθή χρήση των αντίστοιχων για κάθε επιστήμη μεθόδων: αποφυγή πρόωρων συμπερασμάτων και του υποκειμενισμού και της μονοδιάστατης σκέψης. Παραγωγή πρωτότυπου ερευνητικού έργου και στέρεα τεκμηρίωση των όποιων συμπερασμάτων.

■ Συνεχής εξειδίκευση και ενημέρωση γύρω από τις εξελίξεις που σημειώνονται στον επιστημονικό του κλάδο. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη συστηματική επαφή με την εθνική ή και την ξενόγλωσση βιβλιογραφία, τη συμμετοχή σε συνέδρια, τη διεπιστημονική έρευνα.

Τα ηθικά εφόδια του επιστήμονα

■ Διαμόρφωση αέραςης, ηθικά συγκροτημένης προσωπικότητας. Παράλληλα με την επιστημονική κατάρτιση, είναι ανάγκη ο επιστήμονας να αποκτήσει και ηθική και κοινωνική συνείδηση, η οποία δε θα αγνοεί, αλλά, αντιθέτως, θα προλαμβάνει πιθανές επιζήμιες συνέπειες του επιστημονικού έργου.

■ Ανθρωπισμός, ο σεβασμός στην αξία και την αξιοπρέπεια του ανθρώπου. Συνειδητοποίηση της αντίληψης ότι οποιοδήποτε επιστημονικό και τεχνολογικό επίτευγμα θα πρέπει να υπηρετεί τον άνθρωπο και τις ανάγκες του και να μην απεργάζεται την καταστροφή ή τη δυστυχία του.

■ Ισχυρές αντιστάσεις απέναντι στην εξουσία, κάθε μορφής, απέναντι στις πιέσεις που ενδεχομένως αυτή θα του ασκήσει, απέναντι στα συμφέροντα που θα του προτάξει, απέναντι στις δελεαστικές προτάσεις που θα του διατυπώσει.

■ Ενδιαφέρον για τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις, ώστε να μη λειτουργεί αποκομμένος από την κοινωνία στην οποία ζει και δραστηριοποιείται.

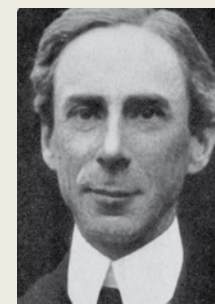
Επίλογος

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η σύγχρονη ανθρωπότητα είναι πολλά και σημαντικά. Πόλεμοι, κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, οικολογική καταστροφή, εξαθλίωση πληθυσμών, περιθωριοποίηση κοινωνικών ομάδων. Η συμβολή των επιστημόνων στην αντιμετώπιση πολλών από αυτά αποδεικνύεται καίριας σημασίας.

Αποφώνηση (ενδεικτικά): Ευχαριστώ για την προσοχή σας

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Μπέρτραντ Ράσελ (1872-1970)

Βρετανός φιλόσοφος, μαθηματικός και ειρηνιστής. Ο Ράσελ ως συγγραφέας και άνθρωπος συνέχισε την οικογενειακή παράδοση στην πολιτική σκέψη και δράση, με αντιπολεμική δραστηριότητα. Γεννήθηκε στην ακμή της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Πέθανε από γρίπη, έναν αιώνα αργότερα, όταν η Βρετανία είχε περάσει δύο παγκόσμιους πολέμους. Έκανε κριτική στα πυρηνικά καθώς και την εισβολή των ΗΠΑ στο Βιετνάμ. Το 1950 κέρδισε το Νόμπελ Λογοτεχνίας. Υπήρξε Γ' Κόμης, μέλος του Τάγματος της Αξίας και μέλος της Βασιλικής Εταιρείας.

Γεννήθηκε στις 18 Μαΐου 1872 στο Τρέλετς (Trellech) του Μονμουθσάιρ (Monmouthshire), καταγόμενος από αριστοκρατική οικογένεια. Ο αδερφός του Φρανκ τον εισήγαγε στις θεωρίες του μαθηματικού Ευκλείδη. Ξεκίνησε τις σπουδές του με υποτροφία στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ το 1890 στο Κολέγιο Τρίνιτι (Trinity College) για να σπουδάσει Μαθηματικά. Το 1893 τελείωσε τις σπουδές του και το 1902 παντρεύτηκε. Ξεκίνησε να δημοσιεύει έργα του το 1896. Στο κολέγιο του Τρίνιτι, γνώρισε το Λούντβιχ Βιγκενστάιν και έτσι ξεκίνησε μία συνεργασία μεταξύ των δύο ανδρών. Ο Ράσελ ταξίδεψε και δίδαξε στη Ρωσία, την Κίνα και την Ιαπωνία (1920).

Μετά το Β Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Ράσελ δίδαξε σε πανεπιστήμια των ΗΠΑ, καταδικάζοντας τα πυρηνικά όπλα και των πόλεμο των ΗΠΑ στο Βιετνάμ. Απεβίωσε στις 6.30 μ.μ. στις 2 Φεβρουαρίου 1970 στην οικία του στην Ουαλία, από γρίπη.

φροντιστήρια ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

Ο αριθμός των φροντιστηρίων μας από το 1989 μέχρι σήμερα

